

tate sumatur; secus si in levi, quod semper ex arbitrio prudenti pendet, ut dixi.

CAPUT V.

QUANDO SIT MORTALE PECCATUM TRANSGRESSIO
VOTI, QUAM PER PLURES ACTUS LEVES EX PARTE
MATERIE FIERI CONTINGIT.

1. Difficultas quæstionis. -- Hæc quæstio
oritur ex resolutione capitinis præcedentis, ha-
betque locum tam in opinione Cajetani quam
in nostra. Contingit enim fieri votum dandi
quotidie per mensem vel annum parvam ele-
mosynam, vel orationem brevem recitandi.
De quo voto certum est transgressionem ejus
in uno die solo, esse tantum veniale peccatum,
sive quia illa materia simpliciter est levis, sive
etiam quia est partialis secundum Cajetanum.
Unde fit idem dicendum esse de omnibus et
singulis diebus divisim sumptis. Difficultas
ergo oritur an, procedendo ita per singulos
dies anni, multiplicentur tantum venialia pec-
cata, et nunquam peccetur mortaliter; vel si
interdum peccetur mortaliter, quando id con-
tingat, et quæ sit ratio illius peccati? Suppo-
nimus enim, quod, licet multa peccata venia-
lia simul sumpta non possint efficere unum
mortale, ex 1. 2, quæst. 88, art. 4, quia non
sunt partes unius, nec componunt unum, sed
tantum unam collectionem, vel multitudi-
nem, nihilominus aliquando possunt præce-
dentia peccata venialia, ratione materiæ, ita
conjungi cum posteriori peccato, ut faciant
illud esse mortale, quod alias per se ac solita-
rie sumptum esset veniale, ut in parvis furtis
frequentatis certum est apud omnes. Punctum
ergo difficultatis est, an hic modus peccandi
mortaliter in transgressionibus similium voto-
rum contingat.

2. Quando per transgressiones voti singulorum dierum obligatio ita extinguitur, ut nulla in posterum maneat. — Circa quod supponitur ulterius juxta dicta in praecedenti libro, ex transgressione voti in tempore debito, interdum relinqu obligationem ad votum impletendum in tempore futuro; aliquando vero non relinqu, sed extingui obligationem per lapsum temporis. Quando ergo tale est votum de quo tractamus, ut licet pro aliquibus diebus non impleatur, semper duret obligatio impleendi id quod fuit omissum, indubitatum est tandem peccari mortaliter violando votum in tota materia, vel in gravi parte ejus. Quia licet frangi videatur per parvas transgressiones multipli-

catas, necesse est tandem pervenire ad diem et horam, in qua similis transgressio sit peccatum mortale. Quamvis enim fiat post actum de simili materia levi, non versatur circa illam, ut levis est, sed ut complet materiam gravem. Ut, verbi gratia, si quis promisit dare quotidie argentum in eleemosynam, ea intentione ut dies intelligatur praefixus ut terminus, non ut præcipua ratio obligationis, quamvis uno vel alio die id omittat, tenetur sequentibus diebus supplere, et ideo semper posterior omissio gravior est; et post paucos dies erit mortale id omittere, quia non solum omittitur eleemosyna illius diei, sed omnium præcedentium, quæ eodem die simul dandæ essent, et ita jam illa omissio habet materiam gravem. Idemque est de voto simili recitandi quotidie brevem orationem, si eadem intentione fiat, nam est eadem ratio, ut dicemus. Et in hac parte non videtur esse dissensio inter auctores, ut videbimus. Superest ergo dubium, quando per transgressiones voti singulorum dierum obligatio ita extinguitur, ut jam nulla sit ad faciendum quod prætermisso est; et in hoc sunt variæ opiniones.

3. *Prima sententia.* — Prima dicit nunquam peccari mortaliter in talis voti transgressione, sed posse omnino violari per solam multiplicationem transgressionum venialium. Pro hac sententia referri possunt Soto, Aragon. et Vasquez: nam formaliter videntur in hoc convenire, quod in prædicto casu transgressio voti hodierna (quæ ex obligatione præsentis diei tantum est venialis) non augetur propter similes transgressiones præcedentes, nisi quando durat obligatio reparandi et quasi restituendi hodie, quod præteritis diebus omissum est; et consequenter, quando hæc obligatio non durat, sed extinguitur, omnes transgressiones diurnas esse veniales tantum, licet per earum multiplicationem obligatio voti exhaustiatur et violetur. Ratio hujus opinionis esse potest, quia si onus diei præcedentis non adjungitur hodierno, non est unde augeatur materia præsentis diei; ergo permanet levis, sicut de se erat, et eadem est ratio de singulis et omnibus.

4. Differunt autem dicti auctores in applicatione hujus doctrinæ: nam Soto sentit hanc posteriorem partem non habere locum in voto reali, sed tantum in personali. Unde lib. 7 de Just., q. 2, art. 1, et Aragon., 2. 2, q. 88, art. 3, distinguunt inter vota realia et personalia. Et de reali voto dicunt, si sit, verbi gratia, votum de facienda quotidie parva eleemo-

syna, licet in principio aliquæ transgressiones leves praecedant, cum pervenitur ad statum in quo gravis quantitas completur, tunc omissionem illam, per quam completur illa quantitas, esse peccatum mortale, et a fortiori omnes sequentes, et statum in illo peccato semper durare, donec votum impleatur, sicut est vulgare in furto; idem enim esse de voto censent dicti auctores. Et in hoc concordat Medin. 1. 2, quæstion. 88, art. 4, qui in hoc fundat hanc partem, quod per illas transgressiones fit grave nocumentum proximo, et ideo tunc peccatur mortaliter, quando incipit nocumentum esse grave. Et illa ratione etiam utitur Aragon. Sed ad culpam contra votum non recte consideratur proximi nocumentum; tum quia in transgressione voti realis non fit injuria proximo, quia respectu illius non nascitur obligatio, etiamsi materia voti illi utilis sit; ergo non proprie fit illi nocumentum, sed solum non redundant in eum utilitas, qui effectus est ibi quasi materialis; ergo non peccatur contra proximum, sed tantum contra Deum. Et consequenter nocumentum proximi nihil hic refert, sed respectu fidelitatis Deo debitæ ostendendum est quomodo ibi augeatur materia gravis respectu ultimi actus (ut sic dicam). Ratio ergo unica esse debet, quam Soto tetigit, dicens: *Quia quod hodie non tribuis, cras teneris;* hinc enim aperte fit, ut perveniatur ad materiam gravem; unde in hoc sensu hæc pars non pertinet ad præsentem dubitationem, sed ad suppositionem, quam secundo loco fecimus, et diximus esse extra controversiam. De personali autem voto, ut de parva recitatione quotidie facienda, dicunt dicti auctores, etiamsi quotidie omittatur oratio promissa, nunquam peccari mortaliter; quorum fundamentum esse debet, quia in his votis nunquam est obligatio recitandi hodie, quod heri omissum est, et ita materia singulorum dierum semper manet tantum venialis.

5. *Refellitur distinctio de voto reali et personali* — Hanc vero distinctionem improbat

differatur solutio, non vero ut extinguatur, ita etiam potest votum recitandi et quodlibet personale eadem intentione fieri, et tunc siue votum reale obligat ad dandam hodie eleemosynam heri prætermissam, ita etiam votum personale obligabit ad recitandum et supplendum quod fait prætermissum. Ergo nullum est disserimen inter talia vota, cum proportione de illis loquendo. Nam si fiant priori modo, etiam in realibus semper materia cuiuscumque diei est levis; si vero fiant posteriori modo, etiam materia voti personalis paulatim aggravatur ex parvis transgressionibus, et ita perveniet necessario ad gravem transgressionem. Quod autem illi duo modi vovendi in utroque voto locum habeant, patet, quia hoc pendet ex libera intentione voventis, ut supra dictum est.

6. Dicit forte aliquis, esto hoc ita sit, nihilominus regulariter observari, ut vota realia non ita determinentur ad præscriptam diem sicut personalia, nec eleemosyna præscribatur ut onus proprium talis diei, sicut jejunium. Et ratio esse videtur, quia eleemosyna principaliter intenditur propter subveniendum necessitatibus proximi, quæ durat, transacto die designato; jejunium vero et similia opera personalia solent frequenter fieri in peculiarem sanctificationem talis diei, in reverentiam alieujus Sancti, vel divini beneficii. Sed hoc, esto ita sit, ad factum pertinet, non ad jus, et est accidentarium ex usu, vel intentione operantium, non ex natura talium votorum. In utroque ergo genere votorum formalis doctrina eadem est, nimirum, si fiant ut onus singulorum dierum, non augeri præsentem transgressionem per præcedentes, et consequenter si singulæ transgressiones diurnæ per se spectatae leves sint, posse per solas transgressiones veniales multiplicatas totum votum violari, sive reale, sive personale: si vero neutrum fiat ut onus diei proprium, in utroque augeri præsentem transgressionem ex præcedentibus, et sic non consummari violationem ejus sine peccato mortali, per se loquendo, et seclusa

5. Refellitur distinctio de voto reali et personali — Hanc vero distinctionem improbat Vasquez, 1. 2, d. 446, cap. 2, in fine, et non sine magno fundamento, quia tam votum reale quam personale fieri potest pro tali die in specialem devotionem et cultum ejus. Ut potest quis vovere singulis sabbatis jejunare, et eleemosynam facere intuitu colendi Deum illo die, et tunc sicut votum personale illo die non impletum non obligat pro die sequenti, ita nec votum reale. Et e converso sicut potest votum reale fieri pro singulis diebus, ut non

Valentia, disp. 6, quæst. 6, puncto 4, q. 2; nam indefinite, et sine limitatione vel distinctione loquitur, etiam in votis personalibus. Potestque suaderi ex contrario fundamento, quia materia posteriorum transgressionum semper augetur ex precedentibus transgressionibus, etiamsi priores transgressiones resarcendiæ, seu quasi restituendæ non sint; ergo materia hodiernæ transgressionis post precedentibus poterit esse gravis, et consequenter materia peccati mortalis per relationem et conjunctionem ad precedentibus, etiamsi secundum se levius videatur, et consequenter non violabitur totum votum sine peccato mortali. Antecedens probatur, quia illud votum unum est, et habet pro materia adæquata cumulum, seu collectionem illarum parvarum orationum vel eleemosynarum; ergo inducit obligationem gravem circa totum illud, quod sicut paulatim per partes impletur, ita etiam violatur; ergo cum multiplicantur partiales transgressiones, paulatim augetur transgressio voti; ergo quando multiplicatis transgressionibus pervenitur ad terminum augmenti, in quo læsio voti (ut sic dicam) gravis esse incipit, jam illa materia, ut consummativa gravis lesionis, est materia gravis, et consequenter in illa peccatur mortaliter; quia ut peccetur mortaliter contra votum, satis est quod votum ipsum graviter lœdatur, etiamsi non relinquatur obligatio faciendi quod omissum fuit. Parumque ad rem moralem videtur referre, quod illa læsio gravis paulatim fiat et consummetur, vel quod simul fiat: nam in re in idem reddit, quando sciens et videns aliquis paulatim consummat gravem illam transgressionem.

8. Confirmatur ac declaratur; nam si post tale votum emissum, aliquis haberet propositum non implendi illud, sed transgrediendi per multiplicatas omissiones singulorum diebus, peccaret mortaliter; ergo et postea, quando pervenit ad terminum, in quo videt consummari transgressionem gravem, peccat mortaliter. Antecedens videtur sane per se probabile et verum, quia votum illud grave est, et de gravi Dei obsequio; illud autem propositum opponitur toti voto, et destruit illud; continet ergo deformitatem gravem. Prima vero consequentia patet, quia propositum illud est peccatum mortale propter gravem læsiouem voti, quam objective sibi ponit; sed hanc læsiouem voluntarie facit, qui per leves transgressiones videt illam consummari, et nihilominus consentit et vult per aliquem actum illam consummari; ergo in

illo actu exercet et continet totam malitiam illius propositi. Confirmatur secundo, quia ut augeatur materia peccati, quod additur precedentibus, non semper est necessarium, ut precedentia relinquant obligationem quasi restituendi vel reparandi quod omissum est, sed sufficit quod paulatim augeatur aliquod malum, quod homo vitare teneatur. Verbi gratia, quando homo leviter peccat intemperate comedendo contra salutem suam, non tenetur postea reparare illud damnum; tenetur tamen non augere illud multiplicando similes actus gulæ; unde licet prior excessus fuerit venialis, secundus erit gravior, si homo videt augeri nocumentum; et ita fieri poterit ut tertius vel quartus sit mortalis, si consummetur nocumentum grave. Item hoc modo licet præceptum jejuniæ leviter violetur per pravam sumptionem cibi, si tamen eodem die sèpius multiplicentur pravae illæ sumptiones, consummari poterit grave peccatum, quia lœditur jejuniæ in materia gravi. Idem videri potest in infamazione proximi: nam si incipio infamare venialiter, aperiendo occultum defectum levem, et postea addam alium, et iterum alium, poterit eo perveniri, ut in collectione fiat nocumentum grave, et ita in aliqua infamazione consummetur peccatum mortale, nisi advertentia excusat. Hæc enim limitatio semper subintelligitur, quia sine advertentia sufficiente non peccatur mortaliter: sed hoc generale est, et ideo illud supponimus, et loquimur de actu ipso secundum se. Sic ergo in præsenti ex ipsa lesione voti, et augmentatione ejus, augetur sufficenter materia, licet obligatio restituendi non intercedat.

9. Fertur *judicium de secunda sententia, et impugnantur difficultates que oriuntur ex prædicta doctrina.* — Quamvis autem hæc ultima sententia videatur probabiliter suaderi his conjecturis, nihilominus scrupulosa est, et vix poterit, qui illam defenderit, variis difficultatibus moralibus insurgentibus occurrere. Nam juxta illam dicendum esset, si quis fecit votum non mentiendi, etiam jocose vel officiose, posse mortaliter peccare propter solam multiplicationem mendacij jocosi; quia multiplicando mendacia lœdit votum graviter, et privat Deum magno obsequio, quod in tali objecto simul sumpto reperitur; consequens autem nullo modo videtur concedendum, quia non appetit major ratio in illo voto, quam in lege non mentiendi. Unde Navarrus, c. 12, n. 65, dixit transgressiones voti de vitando aliquo peccato veniali, communiter tantum esse

peccatum veniale, et in hoc putat esse votum aliquem posteriorem consummari; et ita poterit peccari mortaliter in eo momento, in quo equiparandum legi; quod etiam censuit Soto, d. art. 4. Secundo sequitur ex dicta sententia, si quis vovit quotidie recitare rosarium, et singulis diebus partem levem omittat, inde augeri malitiam posteriorum transgressionum, et tandem fieri materiam peccati mortalis in transgressione secundum se levius propter relationem ad precedentibus. Consequens est falsum; ergo. Sequela patet, quia etiam tota illa transgressio simul sumpta est gravis læsio talis voti, et illi applicari possunt rationes supra factæ. Minor autem videtur clara, quia illi defectus non uniuntur inter se, ut videre licet in defectibus qui quotidie committuntur in recitatione horarum canoniarum; nam defectus unius diei non conjungitur cum defectibus alterius diei ad componendam unam materiam gravem. Alias post semel completam materiam ex successiva multiplicatione talium defectuum, semper peccare mortaliter per similes defectus in se leves, quod est dictu absurdissimum. Et patet sequela, quia semper conjungerentur precedentibus et efficierent transgressionem graviorem. Unde idem argumentum fieri posset in voto recitandi quotidie horas canonicas; nam sine dubio per defectus leves multiplicatos in dies nunquam venietur ad peccatum mortale committendum, cuius tamen oppositum ex dictis sequitur applicando rationem factam. Item si quis vovit jejunare Adventum, licet singulis diebus levem defectum in jejunio committat, nunquam peccabit mortaliter, etiamsi illæ transgressiones simul sumptæ gravem materiam contineant, ita ut si uno die fierent, sufficerent ad frangendum graviter jejunium.

10. *Levis transgressio roti diversis temporibus sèpius repetita non est gravis, nisi ex his actibus componatur unus moraliter.* — Dico ergo, in his levibus transgressionibus voti diversis diebus seu temporibus factis, semper spectandum esse an ex his componatur unus actus moralis, necne; nam si non componitur, nunquam transgressio gravis est, licet multæ leves multiplicentur. Et hoc probant rationes factæ, et illa generalis supra facta, ob quam multa peccata venialia non componunt unum mortale, scilicet, quia non uniuntur ullo modo ad unum actum componendum. At vero si plures actus divisim facti tendant ad unum componendum, et ut sic cadant sub votum, tunc ex multis poterit unus actus confundi, vel, suppositis prioribus, poterit per

aliquid leve, si ex omnibus illis omissionibus aliquid grave respectu totius rosarii resultet, credo peccari mortaliter, sicut si uno die recitandum esset rosarium ex voto; quia distinctio dierum parum refert, quandoquidem actus ille semper respicitur ut moraliter unus, et talis votetur.

12. Juxta hunc ergo secundum modum procedere potest posterior opinio: si vero generalius loquatur, ut significat, illam non admittimus. Quotiescumque enim votum est de pluribus actibus levibus, quorum singuli totales sunt, et divisim ac sigillatim praestandi sunt, sive in distinctis diebus, sive etiam in diversis horis ejusdem diei, ex multiplicatione transgressionum venialium non pervenitur per se loquendo ad mortalem. Quia tunc nulla est unio, et ita unus actus nullo modo aggravat alium. Exempla sunt in votis affirmativis, si quis voeat singulis horis aut decies in die elevare mentem in Deum, licet decies omittat, non est gravior decima omissione, quam prima; idem dico de brevi recitatione, verbi gratia, Orationis Dominicæ per singulos dies mensis; nam licet per totos dies omittatur, non est majus peccatum in ultimo quam in primo die. In votis autem negativis exempla sunt in voto non mentiendi jocose, vel non omittendi levem partem Missæ, aut divini officii; nam licet in diversis Missis seu diebus saepius hoc fiat, nunquam peccabitur mortaliter. Et idem erit de voto vitandi omnem levem sumptionem cibi in diebus jejunii peccando venialiter contra illud; nam licet hoc peccatum in pluribus diebus jejunii fiat, nunquam est mortale; quia una materia non colligatur cum alia, nec illæ plures comediones parvæ componunt unum actum moralem, quod secus esset si eodem die contra idem jejunium fierent, et sic de aliis. In quibus etiam semper spectanda est intentio voventis; multum enim conferre potest ad jucundum an vovere voluerit plures leves actus diversis temporibus efficiendos, ut sigillatim impleantur vel omittantur sine unione seu continuatione eorum inter se.

13. *Fit satis fundamentis aliarum opinionum.* — Atque ex his satisfactum est fundamentis aliarum opinionum. Nam in priori credimus non esse dissensionem circa **jus**, sed circa factum, et fortasse magis esse **in modo** loquendi quam in re; verum enim est, quoties ex voto hoc die non impleto relinquitur obligatio in sequentem diem, augeri **materiam** transgressionis, et non consummari **sine gravi culpa**, quando illa **minima** simul juncta gra-

vem materiam componunt. Et hoc posse contingere in votis personalibus, licet rarius. Et hoc solum probant omnia quæ circa illam sententiam addueta sunt. Non tamen probant exclusionem, id est, non posse esse alium modum, quo distincti actus leves inter se continentur, et quasi uniantur ad componendam vel consummandam unam gravem transgressionem voti, quæ peccatum mortale sit. Et hoc damus secundæ sententiae, et argumentis ejus. Quia vero generalius procedere videntur, illis satisfaciendum est, ne contra ea quæ diximus, vim aliquam habere videantur.

14. *Ad præcipuam rationem.* — Ad principalem rationem dico, recte procedere, quando votum est de uno actu gravi, qui paulatim omittitur, seu diminuitur per partiales transgressiones leves, non vero quando actus leves sunt omnino distincti; tunc enim nego per multiplicationem actuum fieri gravem transgressionem voti, sed tantum plures leves, quarum cumulus vel multitudo nunquam est una transgressio, et ita nunquam est gravis seu mortalis transgressio. Cum autem urgetur, quia votum illud est unum et grave, respondeo imprimis esse unum ex parte actus animi, tamen ex parte objecti æquivalere pluribus, sicut præceptum recitandi divinum officium dici potest unum ex parte actus, plura vero, ut applicatur ad plures dies. Deinde dico illud votum non esse grave intensive, id est obligans ad aliquem actum gravem, vel sub mortali, quia non transcendit materiam veniale, etiamsi tota simul sumatur, sed intra illam latitudinem potest dici grave extensive, id est, plures obligationes leves, seu sub veniali in se complectens. Quod in præceptis de vitandis verbis otiosis, vel mendacii levibus, videre licet; nam tota materia talis præcepti simul concepta gravis videtur secundum quamdam extensionem, seu multitudinem actuum, non tamen est intensive gravis, id est, quæ per se sufficiat ad augmentum peccati mortalis, ut constat. Atque hoc ipsum probat secunda confirmatio, procedit enim quando multi actus leves intelliguntur in uno effectu vel nocturno, quod sit objectum unius peccati mortalis commissi per transgressionem unius præcepti, et uno actu gravi; non vero procedit quando actus leves sunt omnino distincti; nam tunc augmentum, quod resultat ex eorum multiplicatione, solum est extensivum intra latitudinem venialem; et ita tunc non potest dici graviter laedi votum, nisi in eodem sensu, ut explicatum est.

15. *An formale propositum non implendi votum de levi peccato vitando, vel de alio parvo opere, grave peccatum sit.* — In prima vero confirmatione, petitur quid dicendum sit de formalis proposito non implendi tale votum de levi peccato vitando, vel parvo opere bono faciendo, singulis diebus. De quo clarum est tale propositum esse peccatum mortale, quando transgressiones illæ leves habituæ sunt inter se connexionem, aut augmentum aliquo ex duobus modis explicatis; nam tunc tota malitia transgressionis futuræ vel possibilis jam est in illo proposito; sed illa in se est peccatum mortale, ut declaratum est; ergo et illud propositum. Imo tunc si propositum illud antecedat, et ex illo incipiat votum non servari, a principio omnis transgressio est peccatum mortale, etiamsi secundum se parvæ materiae esse videatur, quia jam procedit a proposito graviter peccaminoso, et ad illius complementum ordinatur, ut in simili notavit Nav., d. n. 65.

16. *In quo sensu non est mortale habere propositum non implendi votum de vitando levi peccato.* — Difficultas ergo est, quando votum est implendum vel omittendum per actus leves multiplicatos sine connexione vel augmentatione eorum inter se. Nam tunc etiam videri potest propositum illud peccatum mortale propter argumentum factum, quod illud propositum opponitur toti objecto, unde videtur gravem habere deformitatem. Nihilominus tamen dicendum videtur, per se et in rigore illud non esse peccatum mortale, quod aperte sentit Soto, d. a. 4, dicens: *Dum materia levis est, nihil referre totumne sit objectum voti, an pars.* Nam par ratio est de proposito contrario. Idem sumitur ex Navar., d. cap. 12, n. 65, quatenus absolute dicit, transgressionem talis voti esse veniale peccatum, sumens argumentum a simili ex lege. Unde probatur primo, quia illud non est propositum committendi aliquod peccatum mortale; ergo non habet objectum unde sumat mortalem malitiam. Item propositum mentiendi venialiter, quoties occasio tulerit, in rigore non est peccatum mortale, quia præceptum non mentiendi intra illam materiam non obligat sub mortali; ergo idem est de tali voto, nam æquiparatur in hoc legi secundum omnes, et ostensum est votum talis materiae non obligare in re ipsa sub mortali. Item si quis haberet plura vota de diversis materiis levibus, unum, verbi gratia, dicendi orationem Dominicam, aliud dandi parvam religionis non impleverat, ut ibi Panormitanus notat. Ratione declaratur, quia hie modus peccandi per omissionem est contra obligatio-

implere, non peccaret mortaliter; ergo idem est in uno voto obligante solum ad plures actus leves omnino totales et distinctos, licet sint eiusdem rationis.

17. Neque obstat quod propositum illud videtur habere materiam gravem contra religionem: dico enim illam materiam esse gravem intra latitudinem venialis, quia plura venialia confuse complectitur, quam vocavimus gravitatem extensivam, non tamen esse gravem intensive, et in ordine ad mortalem transgressionem, quia nunquam in executione continet objectum aliquujus peccati mortalis; et ideo nec in ordine ad propositum habet talem gravitatem. Dixi autem hoc esse intelligendum per se et in rigore; quia timendum est grave periculum talis propositi, et quod vix potest haberi sine contemptu, et ita ex circumstantiis poterit esse peccatum mortale.

CAPUT VI.

QUIBUS MODIS PECCARI POSSIT CONTRA VOTUM, ET QUANDO TALIA PECCATA MULTPLICENTUR?

1. Duplex modus in generali circa hunc peccandi modum supra dictus est, scilicet, committendo vel omittendo; priorique modo violantur vota negativa, posteriori affirmativa, sicut in præceptis contigit, et supra etiam tactum est. De his ergo duobus modis distincte in præsenti loqui oportet, ut clarius et brevius, quæ ad utrumque membrum pertinent, expediantur.

2. *Prima assertio: per omissionem interdum peccatur contra votum sola dilatione, interdum absoluta violatione, qua illius obligatio finitur.* — Dico ergo primo: per omissionem interdum peccatur contra votum sola dilatione, interdum absoluta voti violatione, qua illius obligatio extinguitur et finitur. Utrumque colligi potest ex verbis Deut. 23: *Cum votum voreris Domino Deo tuo, non tardabis reddere;* et infra: *Si moratus fueris, imputabitur tibi in peccatum.* Peccatur ergo per solam dilationem; constat autem multo magis peccari per totalem omissionem. Et ideo non tantum ad omittendum, sed etiam ad differendum sine peccato necessaria est dispensatio, ut sumitur ex cap. *Non est*, de Voto. Ideoque in cap. *Per tuas*, eodem, voti transgressor dicitur, qui intra præfixum tempus votum eleemosynam, aliud visitandi semel ecclesiam, et similia, licet uno actu proponeret nullum